

Bohoslužby v Zábřeze 3.června 2018

Mk 2,23-3,6

Milé sestry, milí bratři, když jsme jako kluci hrávali fotbal, měli jsme takovou jasnou taktiku. Jeden z nás se motal kolem soupeřovy brány a jakmile to šlo, druzí mu tam přihráli, třeba přes celé hřiště. Byla z toho docela jasná šance – jeden proti samotnému brankáři. To znamenalo skoro jasný úspěch. Jenže později už to nešlo, jak jsme povyrostli, začali jsme se dohadovat, že to je přeci jasný offside, takhle to hrát nemůžeme. Jo, jo, je to jasné pravidlo, které má bránit právě takovýmto rychlým šancím. Člověk to do jisté míry chápe. Všichni musejí mít stejnou šanci. Jenže potom přicházejí chvíle, kdy sice už nehrajeme, ale sedíme u televize, koukáme, jak hrají jiní a znovu se dohadujeme o tom, že šlo přeci o offside. Sice o centimetry, sice to bylo skoro neznatelné, ale bylo to tak, takže hráč má smůlu. Člověk se pak nad tím musí jen trochu pozastavit. Je to přeci dost velký rozdíl, tedy mezi naším postáváním před brankou a těmi centimetrovými přesahy chodidlem, kolenem, nebo co všechno se to běžně píská. Jakoby to pravidlo dostávalo extrémní podobu a ztrácelo svůj smysl. Místo toho z něj začíná být přísný metr, který může hře škodit podobně, jako ty naše dlouhé nahrávky.

Určitě se všichni shodneme na tom, že pravidla musí být. A musejí být jasně definovaná. Ale pak je tu něco, co je tak trochu nad nimi, nebo možná spíš za nimi? Něco, co zkrátka a dobře je podstatou a důvodem, proč si takovéto pravidlo zavádíme a schvalujeme, proč se rozhodujeme jím řídit. Toto by mělo zůstat vždy nad samotným pravidlem, zejména nad jeho bezduchým uplatňováním. Pak se totiž může stát, že lpění na pravidlu začíná být v rozporu s jeho účelem. A to je situace docela vážná, protože samotné pravidlo činí dříve nebo později neúčinným, zbytečným, případně běžně nerespektovaným. To si uvědomujeme nejen nad sledováním fotbalu, ale zejména při zamyšlení se nad svým životem a pravidly, kterými se v něm snažíme řídit.

Jasným pravidlem lidského života je Boží slovo, konkrétně toto slovo zachycené v Písmu, zejména pak v Zákoně Mojžíšově. Na tomto slově stál život Ježíše, jeho učedníků a všech, kdo k němu přicházeli, aby slyšeli jeho radostnou zvěst. Když se ale podíváme na druhou kapitolu Markova evangelia, máme před očima Ježíšovo jednání, které se dostává do sporu se zažitými

pravidly, s jejich pojetím a uplatňováním v lidském životě. Nejprve Ježíš odpustí hříchy ochrnutému, pak povolá do svého okruhu učedníky celníka, dá najevo, že není třeba se tak úzkostně postit a jako vrchol všeho nabourá předpis o svátečním klidu. Takovým zběžným pohledem by si asi člověk řekl, že je to opravdu nějaký rebel, kterému není nic moc svaté, který nabourává staré pořádky a zavádí lidi k jakýmsi pochybným novotám. Hříchy přeci odpouští jen Bůh, s hříšníky a celníky se slušný člověk nepaktuje, naopak slušný člověk dodržuje předepsané posty a zejména sváteční klid. Co má tedy znamenat jeho jednání?

Vztah k zachování svátečního klidu Ježíš ukazuje na dvou jinak nesouvisejících příbězích. Nejprve jde s učedníky polem a oni mnou klasy. Farizeové namítají, že je to nepřipustné, protože se jedná o práci. A ta je v tento den zapovězena. Je to docela přitažené za vlasy, jak se snaží Ježíš také ukázat. Jaká je to vlastně práce? Sníst ovoce, abych nehladověl, to je povoleno, ale utrhnout ho, je práce. To je jako bych řekl, že vzít si krajíc chleba je v pořádku, ale nesmím ho ukrojit a namazat máslem. Tady zkrátka něco neseď. A Ježíš to uvádí na pravou míru, nebo alespoň nás nutí, abychom se nad tím zamysleli, když se zmiňuje o Davidovi a jeho společnících. David jedl z posvátných chlebů. To sice nemá nic společného se sobotou, ale ukazuje se zde společný jmenovatel právě v tom přístupu k pravidlům. Nad příkazem o nedotknutelnosti posvátných chlebů stála situace člověka, který byl pronásledován a neměl možnost získat jinou cestou pokrm. A to je potřeba vidět. Ostatně právě tento motiv rozvíjí Ježíš při návštěvě synagogy a uzdravení ochrnutého. Je zde něco víc než naše pojetí zákona, než naše pravidla a z nich plynoucí způsob jednání.

V příbězích o sobotě, které jsme četli, Ježíš ukazuje ještě kousek dál za samotný zákon Mojžíšův. Přemyslejme, proč byl ustanoven tento den? Jaké je jeho místo v lidském životě? Ježíš zmiňuje, že sobota je učiněna pro člověka a ne člověk pro sobotu. Příkázání, které se tedy týká soboty, má člověka někam vést, nikoliv ho svazovat. A to si uvědomíme, když vidíme Boží stvořitelského dílo a na jeho konci den odpočinku. Bůh odpočinul od svého díla a dnem odpočinku bylo završeno. Člověk jako Boží obraz tak dostal určitý řád pro svůj život. V Boží společnosti v ráji to tak asi patrně není, ale když je pak člověk vyhnán a slyší, že v potu tváře bude dobývat svůj chléb, pak tato slova o dni odpočinku začínají být důležitá.

Bůh tento den posvětil a požehnal. To se píše na počátku Bible. Když se potom příkaz odpočinku objeví v Zákoně Mojžíšově ze Sinaje, je v tom jisté zaslíbení. Člověk, zhřešil, musel odejít z rajske zahrady, dalo by se říct, že zkazil, co se dalo. Hodně toho ztratil, ale přeci jen něco jeho hřích nezrušil. N
ezr
ušil ono Boží požehnání a posvěcení jednoho dne v týdnu, dne odpočinutí. Ukazuje tím ke své milosti. Dává člověku naději, že existuje východisko z prokletí, které na sebe uvrhl svým hříchem.

S tímto východiskem souvisí působení Ježíšovo, proto také Ježíš znovu připomíná, že on jako S

yn člověka je pánem i nad sobotou.

To je docela zajímavý výrok. Syn člověka je pánem nad sobotou. S přihlédnutím ke kontextu, tedy onom, u pojídání klasů a uzdravení v synagoze, by se to dalo pochopit, že Syn člověka si zkrátka se sobotním dnem nemusí dělat hlavu, že je tak nějak nad ním. Nemusí ho respektovat. To je ale právě docela zavádějící. Ježíš to říká v souvislosti s tím, že ta sobota je zde pro člověka. Je tedy dána jako dar, který mu má sloužit, který může užívat. Samozřejmě si ho také musí chránit. Ale ta sobota souvisí se svobodou, která je nám v Bohu dána. Panství Ježíšovo nad sobotou je tak v tom, že ho nesvazuje z díla lásky a milosti, které koná. Boží milosrdenství je nad

Z

ákonem, nad pravidly, která lidský život svazují do strohých pouček.

Jsme svázáni svým hříchem, jsme svázáni odcizením od Boží tváře. To vše nám dává pouta, která velmi silně omezují každý náš krok. Ale dne Božího odpočínutí do toho vstupuje jako okamžik, kdy tato pouta ztrácejí svou sílu, jsou přetržena jeho milostí. Proto je potřeba se nad naplní svátečního dne stále znovu zamýšlet, stále znovu hledat, čím má pro naše životy být.

Striktní zákaz práce udělal ze sobotního dne čas, kdy člověk mohl vnímat vnější klid. Asi si jen povzdechne, jak by bylo úžasné, kdy by i zde u nás platilo, že tento den nesmí nikdo nic konat.

Je ale otázka, zda právě toto Bůh chce, zda právě takovýto přístup nečiní ze svátečního dne něco zcela jiného než Bůh zamýšlel. Když Ježíš říká, že je Pánem i nad sobotou, mluví o sejmutých poutech, tedy o svobodě, která dává tomuto dni náplň. To znamená, dává nám svobodu přemýšlet nikoliv nad tím, čeho se v tomto dni máme vzdát, co je nám zapovězeno, ale co naopak můžeme získat, co je nám dáno. Máme den odpočinku. A nebo ještě jinak, máme den, kdy si můžeme připomínat, jak úžasné je Boží dílo. Den odpočinku připomíná, že práce, kterou člověk koná, je korunována pokojem, je završena tím, že si od ní může odpočinout. Je tak svoboděn od svého pachtění, běhání a dalších dnes téměř nezbytných činností.

Nad těmito Ježíšovými slovy a činy ohledně soboty si můžeme uvědomit, že ono vlastně nejde jen o ten sváteční den. Jedná se o celý náš život. Dodržování soboty bylo jedním z nejdůležitějších znaků Božího lidu Ježíšovy doby. Proto zde byla dána tak přísná pravidla. Když se tedy mluví o sobotě, má Ježíš namysli nejen ji samu o sobě, ale i ten symbol, na kterém stojí celé fungování Božího lidu. Na vztahu ke dni svátečnímu tak Ježíš ukazuje vztah k Božímu slovu, k jeho pravidlům a našemu životu. Čím se nám tato pravidla, toto slovo stává? Jak pracuje v našich životech? Boží slovo je slovo, které vede ke svobodě. Tou svobodou není bezbřehá volnost, v níž by si člověk mohl dělat, co chce, být nezávislý na pravidlech. Ježíš neruší sobotu jako den odpočinku, neruší zákon, neruší Písmo, jako autoritu nad lidským životem. Pouze připomíná, že Boží slovo nás nespoutává, ale osvobozuje, dává životu pravidla tak, aby byl skutečně naplněný a nikoliv svázaný, zotročený. Vždyť jsme otroky nejen svých

vášní, jak píše apoštol Pavel, ale často svých vlastních pravidel, pohledů, pochopení a dalších výkladů cest života. Jsme kolikrát otroky svého vlastního pojetí cesty ke svobodě. Proto nám i tímto textem Ježíš připomíná, že on je Pánem nad tímto každým naším poutem. Je Pánem nad našimi nutnostmi být nepostradatelnými, být uštvány ze shánění chleba svého vezdejšího. Stejně tak je Pánem nad naší upjatostí, perfektností, zákonitvím, které nás kolikrát Božím slovem svazuje ještě těsněji, než hřích, před kterým nás chce chránit.

Ve dni odpočinku, stejně jako v díle Ježíšově, je nám zvěstována Boží milost. Je nám tak dáno, aby právě tato milost stála nad naším jednáním, aby určovala jeho směr. A úžasné je, že tuto milost můžeme nacházet právě nad Písmem, nad čtením Božího slova. Bible není návod, jak trestat člověka za jeho hříchy, ale je ukazatelem, jak můžeme najít vzdor svým hříchům cestu vysvobození z jejich moci.

Pane Ježíši, jsi Pánem nad našimi životy. Jsi Pánem, který ukazuje cestu ke svobodě. Proto tě prosíme, abys nám dával moudrost, ať ve tvém slově nacházíme právě cestu osvobození ze zajetí svých vin a ne návod, jak ostatní těmito vinami spoutat a zotročit.

Amen.

p { margin-bottom: 0.25cm; line-height: 120%; }